

”נקודה טובה” לפרשת השבוע - רעיון מן הפרשה, במבט עכשווי

גליון ”וישב” וחג החנוכה (גליון 9 שנת תשע”ד, כ’ כסלו תשע”ד, 23/נובמבר/2013)

ב”ה

”נקודה טובה” לפרשת ”וישב” - ”את אחי אנכי מבקש”

פרשתנו - פרשת ”וישב”, מהווה נקודת שבר, ביחסי האֲחִיָּה בעם ישראל.

יעקב אבינו שולח את יוסף בן הזקונים שלו, האהוב וה”מועדף”, כדי לראות מה שלום אחיו הנמצאים בשטחי המרעה.

כאשר יוסף הולך בדרכו ומחפש את אחיו הרועים, הוא פונה לעוברים ושבים ואומר: **”את אחי אנכי מבקש”** (בראשית לז, טז) - ביטוי המביע לא רק בקשת איתור מיקום גרידא, אלא גם ובעיקר בקשה של חיפוש אחר האֲחִיָּה והקשר המשפחתי, שכה חסר לו...

ומה התשובה שיוסף מקבל מן העוברים ושבים? **”וַיֹּאמֶר הָאִישׁ נָסְעוּ מִזֶּה...”** (שם יז). ביטוי שבמשמעותו העמוקה היא: **”נָסְעוּ מִזֶּה”** - **נסעו והתרחקו מן האחוה** (וממך...) ואינם רואים עוד את עצמם כְּאֲחֵיךָ (רש”י).

בסופה של ”מערכה” זו, (שאינה סופית...) האחים, שלהם מערכת יחסים קשה ומורכבת עם יוסף (שהרי יוסף הביא את דיבתם רעה אל אביהם), מחליטים לבסוף (לאחר שהצעות ה”חיסול” הורדו מן הפרק...) לסלק את יוסף - האח השנוא מן התמונה ומוכרים אותו כעבד לשיירת סוחרים ומטעים את יעקב אביהם לחשוב כי: **”חַיָּה רָעָה אֶכְלָתָהּוּ טָרַף טָרַף יוֹסֵף”** (שם לז, לג).

מכאן ואילך, מידי פעם, מידי כמה דורות, או כמה שנים, חוזרת שנאת האחים ומרימה את ראשה. מתחים, כעסים, פילוגים, סכסוכים, פוליטיקה מקומית או ארצית, ויכוחים אידיאולוגיים או פרסונליים (אישיים), הגורמים לפירוד ולסילוקה של ה”הֲאֲחִיָּה” בציבוריות היהודית והישראלית. ולפעמים, לא עלינו, מגיעים הדברים אף לידי שפיכות דמים.

בימים אלה של חג החנוכה, נזכיר את מלחמת האחים בין הורקנוס השני ואריסטובלוס השני לבית חשמונאי (נכדי נכדיו של מתתיהו הכהן הגדול - אבי שושלת בית חשמונאי), שפרצה מאה שנים לאחר חנוכתו המחודשת של בית המקדש השני על ידי בית חשמונאי (אותה אנו חוגגים אי”ה השבוע בחג החנוכה). מלחמה שכללה קרבות רבים ואכזריים (בין יהודים!!!) ואף מצור על בית המקדש והסתיימה בהכחדתו הסופית של בית חשמונאי ע”י הורדוס, שידע לנצל את הסכסוך הפנימי הזה, לטובתו.

תזכורות קשות של שנאת אחים קיבלנו גם בימי טרום המדינה (ה”סזון” ואלטלנה), בימי מלחמת ”שלום הגליל” (רצח אמיל גרינצווייג) וכמובן גם רצח יצחק רבין ז”ל - ראש ממשלת ישראל.

וכך, מידי תקופת בחירות, אנו נקלעים שוב ל”סערה” הגוזרת את האומה והעם ל”מגזרים” ומפלגת אותנו ל”מפלגות” ולרסיסים.

בשנת 1850, במהלך מאבקו של הרב הירש על דמותה של הקהילה היהודית כנגד תנועת ההשכלה, נתנו שלטונות העיר פרנקפורט, אישור להקמתה של קהילה חדשה ולהיפרדות מן הקהילה הוותיקה.

גישתו זו של הרש”ר הירש, עוררה פולמוס נרחב בעולם היהודי. על כך כתב בשעתו הנצי”ב - ראש ישיבת וולוז'ין:

”נקודה טובה” לפרשת השבוע - רעיון מן הפרשה, במבט עכשווי

והנה, כדי לשמור על הדור, יש המציעים להיפרד זה מזה, כמו שנפרד אברהם אבינו מלוט. והנה, לדעתי “עצה זו קשה כחרבות לגוף האומה וקיומה”. גישה זו עלולה להביא אותנו בסופו של דבר לידי שנאת חינוס ואף לידי שפיכות דמים חס וחלילה (על פי שו”ת משיב דבר, ח”א, מד).

דברים אלה, מזכירים לנו כי “כָּלֵנוּ בְּנֵי אִישׁ אֶחָד נְחֻנוּ” (בראשית מב, יא), ו”אֲנָשִׁים אַחִים אֲנַחְנוּ” (שם יג, ח). אומה אחת, משפחה אחת, בעלת ייעוד וגורל משותפים. ועלינו ללמוד לחיות יחד בשותפות ובאחדות גם כשיש חוסר הסכמה ואי-אחידות.

ואם לא נמצא את הדרך ליצור את הַאֲחֻזָּה המשותפת הזאת למרות השונות והמחלוקות הרבות, הרי שאנו עלולים לקרוע ולגזור את האומה כולה, חס וחלילה.

דגם לחיים משותפים מתוך מחלוקת, מצאנו אצל בית שמאי ובית הלל. שתי קבוצות תלמידי חכמים בימי בית שני, שנחלקו אלה עם אלה בסוגיות רבות בהלכה.

והנה, למרות ההבדלים הגדולים והמחלוקות ההלכתיות “אף על פי שאלו אוסרין ואלו מתירין אלו פוסלין ואלו מכשירין, לא נמנעו בית שמאי מלישא נשים מבית הלל ולא בית הלל מבית שמאי...” (משנה יבמות א, ד).

למרות השונות ההלכתית, מצאו בית שמאי ובית הלל את שביל הזהב וחיו יחדיו בשותפות, תוך שהם משאילים כלי מטבח זה לזה (כשרות...), מתחתנים זה בזה ומנהלים חיים משותפים יחד, מתוך תחושה של כבוד והערכה הדדית.

נושא האחוה, מצא מקום חשוב, גם ביצירה הישראלית. המוזיקאי שאן סטריט, כתב סביב המילים “את אחי אֲנֹכִי מִבְּקֶשׁ” (לחן “גיוש לאופר”), את השיר הבא. שיר הרואה את האחוה גם מול אלה שבמבט ראשון לא נראים לנו כאחים: “הם בָּשָׂר מִבְּשָׂרִי גַם אִם קֶשֶׁה לְנַחֵשׁ” ולכן, למרות הכל, אותם “אֲנִי לֹא נוֹטֵשׁ”...

**שְׂתַפִּים לְמִסַּע הֵם כָּל מֵה שֶׁנַּחוּץ לִי
צָרִיךְ אוֹתָם לִיד, בְּיַחֲוֹד בְּשֶׁלְּחוּץ לִי...**

**...את אחי אֲנֹכִי מִבְּקֶשׁ,
הֵם בָּשָׂר מִבְּשָׂרִי גַם אִם קֶשֶׁה לְנַחֵשׁ,
שְׂאֲרֵי מְאוֹתָהּ צָלַע, אֲנִי לֹא נוֹטֵשׁ,
את אחי אֲנֹכִי מִבְּקֶשׁ, את אחי אֲנֹכִי מִבְּקֶשׁ.**

גם הזמר והיוצר אהרון רזאל בשירו “את אחי”, אומר ומבטא את אותו רעיון. למרות שלא הלכנו יחד באותם שבילים, למרות שבתרמילינו יש ספרים שונים, ואנו נסחפנו לזרמים שונים, עדיין אתה אחי ואותך אוהב, בעומק ליבי.

**אתה אחי
תמיד אהב אתך הכי
זה חרות בעמק של לבי
אתה יודע, אחים אֲנַחְנוּ
אף שלא הלכנו או כּבִּשְׁנוּ אֶתְּם הַשְּׁבִילִים
ואף שִׁישׁ בִּי כָּבֵר מְלִים שְׂאֲתָה אֵינְךָ מְבִין**

”נקודה טובה” לפרשת השבוע - רעיון מן הפרשה, במבט עכשווי

בְּאַתֶּם זְרָמִים בְּיָם שְׁחַפְּנוּנוּ לְכַוּוֹנִים שׁוֹנִים

אֲבָדוּ לִי עֲקֹבוֹתַי

קוֹלִי אֶקְרָא, אוֹלֵי תִשְׁמַע

...אך בסוף היום, לאתו מרום נשא עינינו

בְּשִׁקְשִׁים הִרְגַעִים לְאַתֶּם שְׁמִים נְרִים קוֹלְנוּ

שְׁנִית אֶת מְרֹאֲיֶךָ הַשְׁמִיעַ אֶת קוֹלְךָ, אֶתְךָ אֶשְׁמַע

לכבוד חג החנוכה החל השבוע, נחתום במילות השיר "באנו חשך לגרש" (מילים: שרה לוי תנאי, לחן: עימנואל עמירן).

בָּאנו חֲשֵׁךְ לְגֵרֶשׁ,

בְּיָדֵינוּ אוֹר וְאֵשׁ.

כָּל אֶחָד הוּא אוֹר קָטָן,

וְכָלנוּ אוֹר אֵיתָן.

סוּכָה חֲשֵׁךְ, הֲלֵאָה שְׁחָר!

סוּכָה מְפָנֵי הָאוֹר!

שיר זה, מבטא את כוחו של ה"יחד", השותפות והאחדות: "כָּל אֶחָד הוּא אוֹר קָטָן, וְכָלנוּ אוֹר אֵיתָן". ורק בכוח היחד - "וְכָלנוּ אוֹר אֵיתָן", נוכל לגרש את ה"חושך", בבחינת: "יַחַד שְׂבָטֵי יִשְׂרָאֵל" (דברים פרק לג, ה).

מפרכת שבת שלום וחסד חנוכה שמח

מה רוט

מייל: nekudatova.roth@gmail.com

ארכיון "נקודה טובה": http://www.pirsuma.com/nekuda_tova

נא לשמור על קדושת הגליון ולהכניסו לגניזה לאחר השימוש.

יש לך הערה או הארה? אשמח לקבל למייל הנ"ל.

אהבת? הפץ בין חבריך